

Samen spelen
met gedachten

Met kinderen filosoferen over
CHAOS
tijdens de Week van de
Kinderfilosofie
13 t/m 21 april 2024

Het is van 13 t/m 21 april 2024 weer de Week van de Kinderfilosofie! Voor deze Week is het thema "Is chaos erg?". Dit thema sluit aan op het thema van de Maand van de Filosofie. Filosoferen in de Klas maakte voor de Week van de Kinderfilosofie dit lesmateriaal om te gebruiken in de klas, op de BSO of een andere plek.

Bestel voor jouw activiteit **gratis** knutselplaten van
Ludo's Rad van Avontuur
voor de hele klas!

(Een bijdrage in de verzendkosten wordt op prijs gesteld)

Voor de Week van de Kinderfilosofie kun je voor jouw klas, BSO-groep, kinderen in de bieb of op een andere plek **gratis** knutselplaten bestellen om mee te filosoferen.

Bestel ze direct [hier!](#)

Daarnaast een lesopzet gemaakt over het thema Chaos. Ga je hiermee aan de slag? Kijk dan eerst dit filmpje ter inspiratie over het kunstproject 'The Obliteration Room' waarop deze les is geïnspireerd:

<https://www.youtube.com/watch?v=MCVklcqs9ho>

Les 'Chaos creëren & filosoferen' met de klas!

Het thema is chaos dit jaar en we nodigen jou van harte uit om chaos te creëren met jouw klas of BSO-groep. Door het filosofische gesprek hierover te combineren met het creëren van chaos, bijvoorbeeld door een wand of tafel beplakt met behang of rollen papier (o.a. te koop bij IKEA) te laten beplakken met stickers.

Tip: ook leuk als activiteit thuis aan de (keuken-)tafel of op de vloer!

Voordat je begint met je filosofische les

Je gaat een filosofisch gesprek voeren met kind(-eren). Dit gesprek valt of staat met:

- Eerst met elkaar terug te blikken op de ervaring: hoe was het om samen 'chaos te creëren?'. Vraag bijvoorbeeld: 'wat viel op?'.
 - De interesse van de kind(-eren) in het onderwerp. Onderstaande vragen hebben het doel te prikkelen. Prikkelt het niet (genoeg)? Probeer dan een andere vraag.
 - Ook jouw eigen houding is van belang. Zie het gesprek als een gezamenlijk onderzoek:
 - er is geen goed of fout antwoord,
 - je weet het antwoord zelf ook niet,
 - maar je bent wel geïnteresseerd in het (gezamenlijk) beantwoorden van de vraag.
 - Om antwoord te kunnen geven, denken de kind(-eren) en jij vooral na over de vraag of doorvraag-vraag en luisteren jullie aandachtig naar elkaar.

Socrates

De filosoof Socrates ging ervan uit dat je bij dit soort vragen de antwoorden kunt vinden in jezelf. Waarschijnlijk vinden jullie verschillende antwoorden in jezelf, vanuit een andere kijk op de wereld. Onderzoek van daaruit verder waarom je iets vindt en wat je vindt van de andere antwoorden. Ben je het ergens helemaal niet mee eens? Dan gaat het er niet om de ander te overtuigen van jouw gelijk, maar om het onderzoek naar de achterliggende reden.

Thema-les Week van de Kinderfilosofie 2024: 'Is chaos erg?'

Direct aan de slag met het thema chaos (vanaf groep 3 of 4)

Wat heb je nodig?

- Beplak een wand of tafel met papier, je kunt bijvoorbeeld oude rollen behang gebruiken of rollen papier bestellen, o.a. bij IKEA.
- Of betrek de hele school erbij en maak een wand in de gang.
- Zorg voor gekleurde stickers van rondjes, maar het kan ook iets anders zijn, liefst egaal van kleur.
- Zet stoelen rondom de tafel, of maak een kring van stoelen naast de tafel of wand.
- Heb je een wand elders in de school gemaakt, blijf dan indien mogelijk er nog even bijstaan voor een paar eerste vragen, of loop eerst terug naar het lokaal en ga in een kring zitten.

Beginnen met chaos creëren

Vertel de kinderen dat zij chaos gaan creëren en daar daarna over gaan filosoferen.

- Deel stickers uit, of leg deze in kleine stapeltjes of hoopjes alvast her en der klaar.
- Laat de kinderen aan de slag gaan met het creëren van 'georganiseerde' chaos op de Chaos-tafel of -wand.
- Laat het ontstaan en bemoei je er minimaal mee,
- Let wel op wat er gebeurt, om daarnaar te vragen tijdens het gesprek.
- Maak eventueel een filmpje of foto's van de activiteit om in de klas op het digibord te laten zien.

Werk je met groepjes?

- Laat bij beperkte ruimte kinderen in kleinere groepjes (of klas na klas) voortborduren op de 'chaos' van de voorgangers.
- Gebruik een timer en geef kinderen een beperkt aantal minuten (5 a 10) de tijd om chaos te creëren, laat ze zelf bedenken hoe dat vorm krijgt.
- Bespreek vervolgens klassikaal wat er gebeurde en wat opviel.

Laat de kinderen vervolgens in groepjes nadenken over één of een paar van de volgende vragen:

- Is chaos erg?
- Is of was er sprake van chaos?
- Wat is chaos?
- Kun je chaos organiseren?

- Is het nog wel chaos als het wordt georganiseerd?
- Is het chaos als je met je lego aan het spelen bent en de hele bak hebt omgekieperd?
- Wordt het chaos als de stoplichten het niet meer doen?

Vervolg daarna met de hele klas het filosofische gesprek, gebruik daarbij bijvoorbeeld de volgende vervolgvragen:

- Wat zijn de voor- en nadelen van chaos?
- Kunnen we leven zonder chaos?
- Kunnen we leven zonder regels? Waar of in welke situatie wel/niet?

Doorvraag-vragen

- Hoezo?
- Kan het ook anders zijn?
- Is er iemand die hier anders over denkt?
- Kan de wereld zonder chaos?
- Is chaos nuttig?
- Kan chaos ook mooi zijn?

Voor de midden- en bovenbouw een les-idee mét verwerkingsopdracht

Les-idee voor de Middenbouw (groep 4/5/6)

Bekijk samen de foto's of het filmpje (zie hierboven) over de inspirator van deze les: kunstenaars Yayoi Kusama:

Foto's:

<https://mymodernmet.com/yayoi-kusama-new-obliteration-room-queensland-goma/>

Filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=MCVklcqs9ho>

Maak twee lijsten op het bord, met wanneer wel en wanneer niet:

- Kunnen de kinderen voorbeelden bedenken van iets moois dat is ontstaan uit chaos? Of juist niet: dat chaos het tegenovergestelde opleverde?
- Is er chaos in de natuur? Kunnen de kinderen daar goede en slechte voorbeelden van geven?

Vraag tot slot:

- Ontstaat chaos vanzelf of wordt het gecreëerd?

Verwerkingsopdracht:

Laat tot slot alle kinderen een tekening maken van chaos. Laat sommige kinderen hun tekening aan de klas tonen waarbij je de vraag stelt: 'Waaraan kun je zien dat dit chaos is?'.

Les-idee voor groep 7 en 8

Zoek chaos op Wikipedia op:

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Chaos_\(Griekse_mythologie\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Chaos_(Griekse_mythologie))

Lees samen wat er over chaos wordt gezegd, namelijk dat volgens de Griekse mythologie alles is ontstaan uit chaos. Bekijk eventueel de stamboom die hierover is gemaakt. Zijn de kinderen het hier mee eens? Ontstaat chaos uit niets?

Chaos betekent in het Grieks letterlijk 'leegte'. Vragen om te stellen:

- Kan er chaos ontstaan uit leegte of niets?
- Wat is niets?
- Als niets niets is, waarom hebben we er dan wel een woord voor?
- Kan chaos ook het begin van iets zijn? (Volgens de Griekse mythologie wel).
- Kennen de kinderen andere voorbeelden van waar chaos tot iets heeft geleid?

Verwerkingsopdracht

We weten nog niet of het heelal eindigt of wat er aan het eind te vinden is. Misschien eindigt het heelal wel met... niets! Laat de kinderen een tekening maken van wat zij denken aan te treffen aan het eind van het heelal.

Nodig (een aantal) leerlingen die dat willen uit om de tekening voor de klas te laten zien en er iets over te vertellen.

Wij wensen jou en de kinderen mooie gesprekken toe!

Deel jouw ervaringen!

De [Week van de Kinderfilosofie](#) en [Filosofen in de klas](#) wensen jou en je klas, groep of gezin mooie gesprekken toe en natuurlijk veel plezier met het creëren van chaos, de vragen en het gesprek

Wil je je ervaringen delen met de Week van de Kinderfilosofie? Dat vinden we leuk! Laat een reactie achter op [facebook](#), [INSTA](#) of stuur ons een mail (info@weekvandekinderfilosofie.nl), dan plaatsen we je reactie (anoniem indien gewenst).